

Autyzm – podstawowe informacje

Wstęp.....	2
Czym jest autyzm?.....	3
Co jest przyczyną autyzmu?.....	3
Jakie są typowe objawy autyzmu?.....	4
Diagnoza i terapia.....	5
Edukacja osób z autyzmem.....	5

Wstęp

Niepewność, zagubienie, wyobcowanie – to trudności, z jakimi boryka się każdy z nas. Jednak to co dla nas „normalnych” jest chwilowym dołkiem, dla osób autystycznych jest rzeczywistością, której stawiają czoła w każdej chwili. Próbując zrozumieć autyzm pamiętajmy, że tak na prawdę wszyscy jesteśmy „autystycznie uzdolnieni”.

Według szacunkowych danych w Polsce jest ok. 30 tys. osób chorych na autyzm (w tym 20 tys. dzieci oraz 10 tys. osób dorosłych). Problem wykluczenia dotyczy również rodzin osób z autyzmem, co łącznie daje grupę ok. 100 tys. osób. Liczba zachorowań stale wzrasta, choć przyczyny tego stanu rzeczy nie są w pełni znane. Na obszarze byłego województwa zielonogórskiego żyje od kilkuset do ponad tysiąca osób autystycznych.

Niniejsza publikacja ma za zadanie utrwalić wiadomości uzyskane podczas uczestnictwa w projekcie „Autystycznie uzdolnieni. Fala solidarności”. Projekt skierowany jest do młodzieży licealnej z południowej części województwa lubuskiego i jest częścią szerokiej strategii informowania Lubuszan o autyzmie. Przedsięwzięcie to idea Stowarzyszenia Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem” wspartego przez Centrum Informacji Młodzieżowej w Zielonej Górze. Projekt realizowany jest ze środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Honorowy patronat nad przedsięwzięciem sprawuje Kurator Oświaty Województwa Lubuskiego. Więcej informacji o projekcie: www.autyzm.zgora.pl/falasolidarnosci .

Zamieszczone poniżej teksty pochodzą z Biuletynu: **Autyzm w Polsce** pod redakcją Agnieszki Rymczy i Andrzeja Czajkowskiego, wydawanego przez Fundację SYNAPSIS www.synapsis.waw.pl .

Czym jest autyzm?

Autyzm jest zjawiskiem bardzo złożonym i trudnym do zdefiniowania. Mówiąc o osobach z autyzmem trzeba powiedzieć o całym spektrum trudności, z jakimi się borykają, dodając jednocześnie, że trudności te występują u każdej z osób w innym natężeniu.

Najczęściej, w przypadku osób z autyzmem, mamy do czynienia z zaburzeniem odbioru świata przez zmysły. Osoby te inaczej odbierają światło, obrazy i dźwięki, inaczej odczuwają dotyk, zapach, smak czy ból. Często mają trudności z precyzyjnym rozumieniem kierowanych do nich wypowiedzi. Inny sposób odbioru świata powoduje, że osoby z autyzmem tworzą swój wewnętrzny obraz świata, często odmienny od naszego. Mają także trudności z klasycznym - w naszym rozumieniu - budowaniem więzi i okazywaniem emocji w relacjach z innymi ludźmi. Świat osób z autyzmem jest inny od „naszego świata”, a kłopoty z komunikacją sprawiają, że osoby z autyzmem borykają się z doświadczeniem psychicznego osamotnienia.

Stopień autyzmu może być bardzo różny: od ciężkiego do łagodnego. Jego skutki są jednak zawsze poważne. Istnieje grupa osób, u których głębokiemu autyzmowi towarzyszą poważne trudności w uczeniu się. Drugą grupę stanowią osoby, u których autyzm umiarkowanego stopnia występuje wraz z przeciętną lub wysoką inteligencją. Niektóre osoby mówią, ale nie rozumieją w pełni znaczenia wypowiedzianych słów i mają trudności w prowadzeniu rozmowy. Część z nich w ogóle nie posługuje się mową. Wtedy ze światem zewnętrznym porozumiewają się zazwyczaj za pomocą pisma.

Z relacji osób z autyzmem wynika jednak, że bardzo chcą żyć tak, jak inni ludzie, chcą włączać się w życie społeczne. Taką szansę daje im pomoc specjalistów, sprofilowana terapia oraz praca. Doświadczenia pokazują, że właśnie praca jest dla dorosłych osób z autyzmem najlepszą formą terapii i źródłem satysfakcji.

Co jest przyczyną autyzmu?

Chociaż nie znamy podstawowych przyczyn autyzmu wiadomo, że jest to biologicznie uwarunkowane zaburzenie rozwijającego się mózgu. Autyzmu nie można rozpoznać zaraz po urodzeniu, ponieważ wzorce zachowań społecznych rozwijają się dopiero pomiędzy szóstym a trzydziestym szóstym miesiącem życia. Czasami rozwój dziecka odbywa się całkowicie normalnie i dopiero po tym okresie następuje wycofanie i utrata już nabytych umiejętności. Dziś już na pewno wiadomo, że za wystąpienie autyzmu nie należy winić rodziców, przeciwnie, często to oni stanowią dla dziecka najważniejsze oparcie.

Jakie są typowe objawy autyzmu?

Z zaburzeniem autyzmu związane są trudności występujące w trzech różnych obszarach funkcjonowania człowieka oraz ich wzajemne powiązania.

Obszar I: Problemy w kontaktach społecznych - są najbardziej ewidentną cechą zaburzeń autystycznych.

- Dzieci z autyzmem nie reagują na swoje imię i bardzo często unikają kontaktu wzrokowego z innymi ludźmi, rzadko potrafią inicjować zabawę "na niby". Mają także trudności w zrozumieniu gestów, tonu głosu i mimiki wyrażającej uczucia.
- Dzieci z autyzmem nie zdają sobie sprawy z uczuć innych względem siebie i negatywnego wrażenia, jakie może wywierać na innych ludzi- ach ich zachowanie.
- Niektóre osoby z autyzmem mają skłonność do agresji, zazwyczaj wtedy, kiedy muszą przebywać w obcym lub przytłaczającym je otoczeniu lub gdy na skutek nadwrażliwości na bodźce odczuwają frustrację lub stres.

Obszar II: Problemy z komunikacją - ponad połowa ludzi z autyzmem przez całe swoje życie nie mówi. U osób, które mówią, umiejętności mowy zwykle rozwija się późno.

- Osoby z autyzmem często wypowiadają się o sobie w trzeciej osobie używając imienia, a nie zaimków "ja", "moje".
- Ich język może być dziwny - często używają pojedynczych słów lub powtarzają niezależnie od sytuacji jedno i to samo zdanie.
- Niektóre osoby mówią ciągle na swoje ulubione tematy, nie zważając na osobę, do której kierują wypowiedź.
- Niezależnie od tego, czy mają zdolność posługiwania się mową czy nie, wszystkie osoby z autyzmem mają trudności w zrozumieniu komunikatów werbalnych i mowy ciała.

Obszar III: Problemy w zachowaniu.

- Choć osoby z autyzmem wydają się całkowicie normalne i sprawne fizycznie, wiele z nich wykonuje dziwne, nawykowe czynności, takie jak: huśtanie się, skręcanie włosów, itp.
- Niektóre osoby mają tendencje do uszkodzania własnego ciała. Zachowania te często rodzą się z trudności w komunikacji, z trudności w interpretacji otoczenia i społecznego znaczenia zachowania, bądź z nadwrażliwości na bodźce sensoryczne.
- Niektóre osoby bezustannie, nawykowo powtarzają określone czynności, a każda choćby najmniejsza zmiana ustalonego porządku jest dla nich głęboko przygnębiająca.

Diagnoza i terapia

Wczesna diagnoza (tj. do 3 roku życia) i intensywna terapia są niezbędne, by osoby z autyzmem miały szansę na normalne życie. Dziś sytuacja dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z autyzmem jest w Polsce dramatycznie zła. Poniżej przedstawiamy podstawowe problemy z zakresu diagnozy i terapii, z jakimi muszą borykać się rodzice zmagający się z chorobą swoich dzieci.

- **Brak diagnozy.**
Ze względu na niski stopień wiedzy o autyzmie w społeczeństwie, jak i wśród lekarzy orzekających, wiele osób z autyzmem w ogóle nie zostaje zdiagnozowanych albo jest zdiagnozowanych nieprawidłowo.
- **Późna diagnoza.**
W Polsce diagnoza u większości dzieci następuje o wiele za późno. Z powodu braku wystarczającej liczby ośrodków diagnostycznych, średni okres samego oczekiwania na pierwszą wizytę u specjalisty wynosi od 6 miesięcy do 1 roku. Średnia wieku osoby diagnozowanej (dotycząca wyłącznie dzieci, które zostają zdiagnozowane) wynosi ok. 4,5 roku.
- **Brak terapii.**
Wśród dzieci z rozpoznanym autyzmem tylko co drugie ma zapewnioną stałą opiekę w specjalistycznej placówce (poradni). W wielu ośrodkach oczekiwanie na rozpoczęcie terapii trwa nawet ponad rok.
- **Duża odległość od placówki specjalistycznej.**
Średnio 92 km

Edukacja osób z autyzmem

Nadal nierozwiązanych jest wiele problemów związanych z edukacją osób z autyzmem. Dotyczą one nie tyle braku rozwiązań prawnych, ile praktyki ich stosowania.

Problemem pozostaje:

- **Brak programów edukacyjnych dostosowanych** do specyficznych potrzeb osób z autyzmem,
- **Brak wykwalifikowanych kadr,**
- **Brak liceów integracyjnych,** (licea ogólnodostępne nie są przygotowane do przyjmowania uczniów z autyzmem).
- **Bariery społeczne.** Nadal nie wszystkie gminy wywiązują się z obowiązku organizowania i zapewnienia transportu i opieki dla dzieci niepełnosprawnych (w tym dzieci z autyzmem) w drodze do szkoły i z powrotem. Wiele przedszkoli i szkół nie chce przyjmować dzieci z autyzmem, pomimo zapisów (m.in. w Ustawie o systemie oświaty) gwarantujących dostęp dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do każdego typu szkoły. Obawa przed wprowadzaniem "osób z zewnątrz" na teren szkoły powoduje, że zapewnieni przez rodziców wolontariusze - asystenci uczniów z autyzmem nie są wpuszczani.